

Hanne Cecilie Hougen

**Undersøkelse om folatkunnskap
blant kvinner i fertil alder**
Dokumentasjonsrapport

Notater

INN H O L D

1. INNLEDNING	3
<i>Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen 2000</i>	3
2. UTVALG	3
3. DATAINNSAMLING	3
4. SVARINNGANG	4
<i>Tabell 2 Svarprosent fordelt på regioner og aldersgrupper</i>	4
5. FRAFALLS OG AVGANGSÅRSAKER	4
<i>Tabell 3 Frafallsårsaker</i>	4
6. UTVALGSSKJEVHET	4
<i>Tabell 4 Bruttoutvalg og nettoutvalg etter region og alder. Prosent</i>	5
7. UTVALGSSVARIANS	5
<i>Tabell 5 Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser</i>	6
8. MULIGE INNSAMLINGSFEIL	7
VEDLEGG:	
INFORMASJONSBREV	8
SPØRRESKJEMA	10
DE SIST UTGITTE PUBLIKASJONENE I SERIEN NOTATER	17

FORORD

Denne dokumentasjonsrapporten gir en oversikt over Statistisk sentralbyrås gjennomføringen av en intervjuundersøkelse om folatkunnskap blant kvinner i fertil alder. Undersøkelsen ble gjennomført på oppdrag fra Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet, og Medisinsk fødselsregister.

Undersøkelsen er gjennomført ved Seksjon for intervjuundersøkelser i Statistisk sentralbyrå. Følgende personer har deltatt: Hanne C. Hougen (prosjektleder), Grete Korsvoll og Lillian Flekke (feltkontakter), Rune Steffensen (It-ansvarlig) og Glenn-Erik Wangen (ansvarlig for utvalgstrekking).

1. Innledning

Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomførte for andre gang høsten 2000 en telefonundersøkelse om folatkunnskap blant kvinner i fertil alder. Folat er et B-vitamin kvinner anbefales å ta i forbindelse med planlegging av svangerskap, og i de første tre månedene av svangerskapet. Forskning viser at inntak av folat i begynnelsen av svangerskapet reduserer sannsynligheten for at barn blir født med misdannelser, som f.eks. ryggmargsbrokk.

Den første undersøkelsen ble gjennomført høsten 1998. Oppdragsgivere for begge undersøkelsene var Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet¹ og Medisinsk fødselsregister. Den første undersøkelsen er beskrevet i Notat 98/92 (Statistisk sentralbyrå).

Formålet med undersøkelsen var å kartlegge kvinners kunnskap om betydningen av folat ved svangerskap.

Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen 2000

Nøkkeltall	Antall	Prosent
Kvinner trukket ut til å delta	1500	
Avgang (personer flyttet til utlandet)	28	
Bruttoutvalg	1472	100,0
Frafall	254	17,3
Nettoutvalg (antall svar)	1218	82,7
Grupper som er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn 1 prosentpoeng med hensyn til kjennemerkene alder og region		
Region		
Østlandet ellers		1,4

2. Utvalg

Til undersøkelsen ble det trukket et utvalg fra hele landet med 1500 kvinner i alderen 18 og 45 år (per 1. oktober 2000). Alle kvinnene i bruttoutvalget var oppført med ordinære telefonnummer i Telenors database.

3. Datainnsamling

Undersøkelsen ble gjennomført som telefonintervju høsten 2000 (uke 43–45). Totalt inneholdt spørreskjemaet 34 spørsmål iberegnet underspørsmål (se vedlegg 2). I hovedsak inngikk de samme spørsmålene i undersøkelsen som i 1998.² Spørsmålene i skjemaet gjaldt kunnskap om folat, bruk av kosttilskudd, bruk av folat ved tidligere svangerskap, behov for informasjon om folat, samt bakgrunnsspørsmål om utdanning, yrke og inntekt.

¹ Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet het tidligere Statens ernæringsråd.

² I tillegg til spørsmålene fra 1998 var det to nye spørsmål i 2000-undersøkelsen (spørsmål 9b1 og 11C1).

4. Svarinngang

Svarinngangen var på 82,7 prosent. Dette er noe høyre enn i 1998 undersøkelsen, da svarinngangen var på 77 prosent.

Tabell 2 Svarprosent fordelt på regioner og aldersgrupper

Region	Svarprosent
Akershus og Oslo	80,8
Hedmark og Oppland	83,1
Østlandet ellers	76,4
Agder og Rogaland	87,7
Vestlandet	86,4
Trøndelag	81,4
Nord-Norge	86,2
Aldersgrupper	
18-24 år	79,6
25-34 år	83,5
35-45 år	82,5

Svarinngangen fordelt på regioner var noe ujevnt fordelt. "Østlandet ellers" hadde den laveste svarinngangen, 76,4 prosent, mens "Ager og Rogaland" hadde den høyeste på 87,7 prosent. Det var små variasjoner mellom ulike aldersgrupper. Personer i alderen 18-24 år hadde den laveste svarandelen, 79,6 prosent, mens 25-34 åringer hadde den høyeste med 83,5 prosent.

5. Frafalls og avgangsårsaker

Tabell 3 Frafallsårsaker

	Antall	Prosent av frafall	Prosent av bruttoutvalget
Frafall i alt	254	100	17,2
Ønsker ikke å delta	130	51,2	8,8
Forhindret fra å delta	32	12,6	2,2
Ikke oppnådd kontakt	91	35,8	6,2
Andre frafallsgrunner	1	0,4	–

Tabell 3 viser ulike frafallsårsaker. At respondenten ikke ønsker å delta er den vanligste frafallsårsaken. Den forklarer halvparten av frafallet. En tredjedel av frafallet skyldes at vi ikke oppnådde kontakt med respondenten.

6. Utvalgsskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte (nettoutvalget) enn blant dem som ble forsøkt intervjuet (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i

forhold til et kjennemerke betyr ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. Omvendt innebærer godt samsvar mellom fordelingen i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt i forhold til andre kjennemerker.

Vi kan også snakke om utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i bruttoutvalget enn i populasjonen som undersøkelsen omfatter. Slik utvalgsskjevhet kan oppstå i utvalgstrekkningen, hvor tilfeldigheter kan føre til at fordelingen av enkelte kjennemerker i utvalget ikke er helt lik fordelingen i populasjonen (utvalgsvarians).

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte større oppmerksomhet til avvikene mellom nettoutvalget og bruttoutvalget enn mellom bruttoutvalget og populasjonen. Avvikene mellom bruttoutvalget og populasjonen skyldes tilfeldig utvalgsvarians, og en kan forvente at de personene som trekkes ut i hver befolkningsgruppe ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut.

Dersom en ønsker å gi et tverrsnitt av det norske folk, vil de gruppene som er underrepresentert i bruttoutvalget veie for lite, men innen hver gruppe vil personene som er trukket ut være representative for sin gruppe. I sammenligninger mellom nettoutvalget og bruttoutvalget har man i tillegg en risiko for at de personene i en befolkningsgruppe som faktisk har deltatt (nettoutvalget), skiller seg systematisk fra de personene som ikke har deltatt (frafallet).

Tabell 4 viser hvordan kjennemerkene region og alder er fordelt i bruttoutvalget og i nettoutvalget. Skjevheter som overstiger en prosentdifferanse på ± 1 er uthevet i tabellen nedenfor.

Tabell 4 Bruttoutvalg og nettoutvalg etter region og alder. Prosent

Kjennemerker	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Netto-Bruttoutvalg
Regioner			
Akershus og Oslo	22,6	22,1	0,5
Hedmark og Oppland	8,0	8,0	0
Østlandet ellers	19,0	17,6	1,4
Agder og Rogaland	14,9	15,8	-0,9
Vestlandet	19,0	19,8	-0,8
Trøndelag	7,7	7,6	0,1
Nord-Norge	8,8	9,2	-0,4
Aldersgrupper			
18-24 år	17,1	16,4	0,7
25-34 år	37,0	36,9	0,1
35-45 år	46,0	46,7	-0,7

Tabell 4 viser at det er godt samsvar mellom nettoutvalget og bruttoutvalget.

7. Utvalgsvarians

Resultatene fra undersøkelsen bygger på opplysninger om et utvalg av personer vi ønsker å si noe om. Derfor er det knyttet en viss usikkerhet til resultatene. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. Utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg. Det er derfor er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen er.

Et vanlig mål på usikkerhet når det gjelder i hvilken grad ett kjennemerke er representert i datamaterialet er standardavviket til den gjennomsnittlige verdien i utvalget. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av

fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket ved hjelp av observasjoner i utvalget.

Tabell 5 viser størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell 5: Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

Antall obser- vasjoner	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10,0	10,2
50	3,1	4,3	5,1	5,7	6,2	6,5	6,8	7,0	7,1
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
1200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
1500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnende størrelsen og S være anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$ vil med omtrent 95 prosents sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 7 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,0 når antall observasjoner er 500. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 2,0$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 66 til 74 prosent med 95 prosents sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene $(M+S)$ og $(M-S)$ vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi. Et konfidensintervall med grensene $(M+2,6S)$ og $(M-2,6S)$ vil med 99 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper, eller tall fra tidligere undersøkelser. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratrotten av summen av kvadratene av standardavviket til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervallet for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

8. Mulige innsamlingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidingen av data.

Intervjuerne registrerte svarene til repondentene elektronisk ved hjelp av dataprogrammet Blaise.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjemaene programmeres på forhånd. Dermed sikrer man at intervjuerne kun stiller de spørsmålene den enkelte respondenten skal besvare. Ferdigprogrammerte hopp bidrar på denne måten til bedre svarkvalitet enn når intervjueren selv må finne styre intervjuet ved hjelp av pilhenviisninger og forklaringer i spørreskjemaet.

Dataprogrammet bidrar også til bedre svarkvalitet gjennom mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier.

Disse sidene ved dataprogrammet vårt fører til økt kvalitet på datainnsamlingen i forhold til om vi hadde brukt papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår redusert frafall på enkeltspørsmål ved at muligheten for hoppfeil reduseres.

Feil ved datainnsamlingen kan likevel oppstå fordi spørsmål misforstås, svaralternativer mistolkes og at det registreres feil svar enten fordi intervjuerne hører feil eller taster inn feil svar uten at de får feilmelding på skjermen. I tillegg kan feil oppstå fordi respondenten bevisst eller ubevisst svarer feil.

Videre kan det være et problem at respondenten husker feil. I denne undersøkelsen fikk de respondenter som har barn spørsmål om de tok kosttilskudd ved siste svangerskap. Hvis det er lenge siden respondenten var gravid, er sannsynligheten stor for at hun ikke lengre husker om hun tok kosttilskudd eller ikke ved siste svangerskap.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under omkodinger. Gjennom ulike kontroller har vi søkt å finne slike feil og rette opp disse.

Når vi har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller, og det er klart at ikke alle feil oppdages.

Kongens gt. 6
P.b. 8131 Dep.
N-0033 Oslo
Tel.: +47-22 86 45 00
Fax: +47-22 86 49 73

Postgiro/ Postal account:
0801 5053004

Saksbehandler: Hanne Cecilie Hougen
Informasjonstelefon: 800 83 028 (gratis)
Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om kvinners kunnskap om svangerskap

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre en undersøkelse om kvinners kunnskap om forhold som har betydning for svangerskap. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag for Medisinsk fødselsregister og Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet.

Til undersøkelsen er det trukket et tilfeldig utvalg fra hele landet på 1500 kvinner mellom 18 og 45 år. Du har kommet med i dette utvalget og vil om kort tid bli kontaktet av en av våre intervjuere. Intervjuet vil bli gjennomført over telefon.

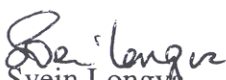
Vi er avhengige av dine svar for at undersøkelsen skal bli så god som mulig. Det er frivillig å delta, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen.**

Undersøkelsen er godkjent av Datatilsynet og opplysningene vil bli behandlet etter lovbestemte regler. **Intervjuerne og alle andre som arbeider for Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt.** Den som ringer, kan fortelle deg hvordan du får bekreftet at vedkommende arbeider for Statistisk sentralbyrå. Vi vil aldri offentliggjøre eller formidle videre opplysninger om hva den enkelte har svart. Medisinsk fødselsregister og Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet, som skal analysere resultatene, vil bare få tilgang til anonymiserte data. Man kan når som helst trekke seg fra undersøkelsen.

Dersom du ønsker flere opplysninger om undersøkelsen, kan du ringe (gratis) 800 83 028.

Vi håper du blir med!

Med vennlig hilsen

Svein Longva
Adm. direktør

Asle Rolland
Seksjonssjef

Saksbehandlar: Hanne Cecilie Hougen
Informasjonstelefon: 800 83 028 (gratis)
Seksjon for intervjuundersøkingar

Undersøking om kvinner sin kunnskap om svangerskap

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre ei undersøking om kvinner sin kunnskap om forhold som verkar inn på svangerskap. Undersøkinga blir gjennomført på oppdrag for Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet og Medisinsk fødselsregister.

Til undersøkinga er det trekt eit tilfeldig utval frå heile landet på 1500 kvinner mellom 18 og 45 år. Du har kome med i dette utvalet, og ein av våre intervjuarar vil kontakte deg om kort tid. Intervjuet vil bli gjennomført over telefon.

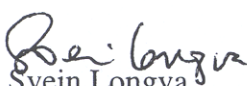
Vi er avhengige av dine svar for at undersøkinga skal bli så god som mogeleg. Det er frivillig å delta, men for at vi skal få gode resultat er det viktig at alle som er trekte ut blir med. **Vi kan ikkje erstatte deg med ein annan.**

Undersøkinga er godkjent av Datatilsynet og opplysningane vil bli behandla etter lovfesta reglar. Du kan når som helst trekkje deg frå undersøkinga. Vi vil aldri offentleggjere eller gi vidare opplysningar om kva den enkelte har svart. Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet og Medisinsk fødselsregister, som skal analysere resultatane, vil berre få tilgang til anonymiserte data. **Intervjuarane og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt.** Dei som ringjer, kan fortelje deg korleis du kan få stadfesta at vedkomande arbeider for Statistisk sentralbyrå.

Dersom du ønskjer fleire opplysningar om undersøkinga, kan du ringje (gratis) 800 83 028.

Vi vonar du blir med!

Med venleg helsing

Svein Longva
adm. direktør

Asle Rolland
seksjonssjef

SPØRRESKJEMA OM FOLATKUNNSKAP.

“Denne undersøkelsen skal kartlegge kvinners kunnskap om ernæring og graviditet. Kanskje vil du få spørsmål som du ikke vet svaret på. Det er vanlig å ikke vite svaret på noen av spørsmålene. Alle er like viktige for denne undersøkelsen uansett om man har spesiell kjennskap til temaet eller ikke ”.

1. Har du hørt om et B-vitamin som kalles folat? Dette B-vitaminet betegnes også som ‘folsyre’ eller ‘folinsyre’.

- JA
 NEI → Gå til spørsmål 2b

2a. Kjenner du til noen situasjoner der det er spesielt viktig å få tilført kroppen nok av dette vitaminet?

(svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt).

- VED GRAVIDITET/SVANGERSKAP → Gå til spørsmål 2c
 ANNET
 NEI

2b. Det er de senere år dokumentert at folat/folsyre/folinsyre har betydning under svangerskapet. Har du hørt om folat i denne sammenhengen tidligere?

- JA
 NEI → Gå til spørsmål 3a

***2c Vet du hva slags betydning folat har for svangerskapet?**

(Svaralternativer skal ikke leses opp for Intervjuobjekt). Må være åpen for flere avgitte svar.

- HINDRER FOR TIDLIG FØDSEL
 HINDRER SVANGERSKAPSKVALME
 HINDRER RYGGMARGSBROKK
 HINDRER SVANGERSKAPSFORGIFTNING
 HINDRER MEDFØDTE MISDANNELSER
 HINDRER SPONTANABORT
 HINDRER LAV VEKT PÅ FOSTERET
 HINDRER NEVRALRØRDEFEKTER
 ANNET

3a. Det er nylig kommet en anbefaling om inntak av folat i forbindelse med svangerskap for å forhindre visse typer medfødte misdannelser, som for eksempel ryggmargsbrokk. Har du hørt om denne anbefalingen, eller fått kjennskap til den på annen måte?

- JA
 NEI → Gå til spørsmål 9a
 VET IKKE → Gå til spørsmål 9a

De som har svart ja på spørsmål 2b og nei eller vet ikke på spørsmål 3a går til spørsmål 4

***3b Vet du hvem som har kommet med denne anbefalingen om inntak av folat i forbindelse med svangerskap? Er det**

Svaralternativer leses opp for intervjuobjekt.

- Sosial- og helsedepartementet
- Statens legemiddelkontroll
- Statens næringsmiddeltilsyn
- Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet
- Statens helsetilsyn
- Folkehelse / Statens institutt for folkehelse
- ANNET

***4. Vet du i hvilken periode av svangerskapet det er viktig å få i seg nok folat?**

Svaralternativer skal ikke leses opp. Merk av kategorien som ligger nærmest Ios svar.

- SISTE TRE MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- HELE SVANGERSKAPET
- SISTE MÅNED FØR SVANGERSKAPET OG I DE FØRSTE 2-3 MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- FØRSTE 3 MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- FØR SVANGERSKAPET
- SÅ SNART GRAVIDITET ER OPPDAGET, OG I SVANGERSKAPETS FØRSTE TO TIL TRE MÅNEDER
- ANNET

5. Kjenner du til hvordan det anbefales å få i seg riktig mengde folat i forbindelse med svangerskap? Er det ...

(Svaralternativer leses opp for intervjuobjekt). Kan kun gi et svar

- gjennom å spise folatrike matvarer
- gjennom tilskudd i tablettform
- gjennom tilskudd i tablettform og gjennom å spise folatrike matvarer

6. Vet du hvilken daglig dose folat som anbefales i forbindelse med svangerskapet?

Her skal intervjueren oppgi svaralternativer. Intervjuobjektet kan kun gi et svar.

- 0.1 mg (100 mikrogram)
- 0.2 mg (200 mikrogram)
- 0.4 mg (400 mikrogram)
- 0.8 mg (800 mikrogram)

7. Kan du nevne noen matvarer som inneholder folat ? Hvis du kjenner til mange, nev de 5 matvarene som etter din oppfatning er viktigst for å sikre tilførsel av vitaminet.

Svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt

- FISK
- KJØTT
- LEVERPOSTEI
- GROVT BRØD
- SMØR
- FRUKT
- APPELSIN/SITRUSFRUKTER
- EPLE
- GRØNNSAKER
- SPINAT
- BROKKOLI
- ROSENKÅL
- BØNNER
- ERTER
- MØRKEGRØNNE GRØNNSAKER
- TOMAT
- MELK
- FROKOSTBLANDING
- YOGHURT
- ANNET, SPESIFISER:

***8. Hvordan har du fått kunnskap om viktigheten av folat i forbindelse med svangerskap?**

Ikke lese opp svaralternativer. Åpne for at intervjuobjekt kan gi flere svaralternativer. Dersom intervjuobjekt svarer helsepersonell, må det spesifiseres hvilke type helsepersonell de har fått informasjonen fra.

- LEGE
- HELSESØSTER
- JORDMOR
- GYNEKOLOG
- ANNET HELSEPERSONELL
- PÅ APOTEK
- GJENNOM UNDERVISNING PÅ SKOLE E.L
- AV FAMILIE/KJENTE/VENNER
- GJENNOM REDAKSJONELL OMTALE I AVISER (IKKE ANNONSER ELLER REKLAME)
- GJENNOM UKEPRESSE (IKKE ANNONSER ELLER REKLAME)
- GJENNOM ANNONSER ELLER REKLAME
- INTERNETT
- ANNET

***9a. Tar du tilskudd av vitaminer og/eller mineraler, også kalt kosttilskudd, som tablett eller i flytende form? Tar du det...**

- daglig/ så og si daglig
- sjeldnere enn daglig
- aldri → Spørsmål 10a

9b. Hvilke type(r) kosttilskudd tar du?

Svaralternativer leses ikke opp. Åpne for at intervjuobjekt kan svare på alle svaralternativene

- MULTIVITAMINER*→ Gå til spørsmål 9b1
- B-VITAMINER*
- FOLINSYRE/FOLSYRE/FOLAT*
- JERN*
- TRAN*
- ANNET*

9b1. Vet du om dette multivitaminpreparatet inneholder folat?

- JA*
- NEI*
- VET IKKE*

9d Hvorfor tar du kosttilskudd?

(ikke lese opp svaralternativer, åpne for flere avgitte svar)

- HOLDE MEG FRISK*
- BESKYTTE MOT KREFT*
- BESKYTTE MOT HJERTEKARSYKDOM*
- BESKYTTE MOT ANNEN SYKDOM*
- REDUSERE RISIKO/ FOREBYGGE NEVRALRØRDEFEKTER/ MEDFØDTE MISDANNELSER*
- FOR Å SIKRE BARNET UNDER ET EVENTUELT SVANGERSKAP*
- FOR Å FÅ MER OVERSKUDD I HVERDAGEN*
- SPISER USUNN/ ENSIDIG KOST*
- HAR HØRT AT DET ER SUNT*
- ANBEFALT AV LEGE ELLER ANNET HELSEPERSONELL*
- OPPFORDRET AV VENNER/KJENTE*
- ANNET*

10. Nå skal vi stille noen spørsmål som av enkelte kan oppfattes som personlige. Svarene vil kun bli brukt til statistikkformål, og det er frivillig om du svare på spørsmålene.

***10a Har du barn? Adoptivbarn og stebarn regnes ikke med. HVIS JA: Har du flere enn ett barn?** (adoptivbarn eller stebarn regnes ikke med her, bare egne, biologiske barn)

- JA, HAR ETT BARN*
- JA, HAR FLERE BARN*
- NEI*→Gå til spørsmål 10c
- UAKTUELT/KAN IKKE FÅ BARN*→Gå til spørsmål 14

10b Hvor gammelt er barnet/ditt yngste barn?

10c Er du gravid nå?

- JA*→Gå til spørsmål 10d
- NEI*→Gå til spørsmål 10e
- VIL IKKE SVARE PÅ DETTE SPØRSMÅLET*→ Hvis IO har barn , gå til spm. 11b . Hvis ikke barn gå til 12a.
- KAN IKKE BLI GRAVID*→ Hvis IO har barn , gå til spm. 11b . Hvis ikke barn gå til spørsmål 14

10d Hvor langt er du kommet i svangerskapet?

- TRE MÅNEDER ELLER KORTERE (TIL OG MED 12. SVANGERSKAPSUKE)* →
- LENGRE ENN TRE MÅNEDER* →

IO med barn går til spm 11b. IO uten barn går til spm 12a.

10e Planlegger du for tiden å bli gravid?

- JA* → Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- NEI* → Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- VIL IKKE SVARE PÅ SPØRSMÅLET* → Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- KAN IKKE FÅ BARN/BLI GRAVID* → Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 14

*11b Neste spørsmål gjelder svangerskapet med (HVIS ETT BARN: barnet ditt/ HVIS FLERE BARN: ditt yngste barn) Tok du noen gang kosttilskudd i de første 2-3 måneder av svangerskapet og/eller før svangerskapet dersom dette var planlagt? Hvis ja, hvor ofte?

- Ja, daglig/ nesten daglig i perioden*
- Ja, men sjeldnere enn daglig/nesten daglig*
- Nei, aldri* → Gå til 12a
- HUSKER IKKE/VET IKKE* → Gå til 12a

11c Hvilke type(r) kosttilskudd tok du da?

Svaralternativer leses ikke opp. Åpne for at intervjuobjekt kan svare på alle svaralternativene

- MULTIVITAMINER* → Gå til spørsmål 11c1
- B-VITAMINER*
- FOLINSYRE/FOLSYRE/FOLAT*
- JERN*
- TRAN*
- ANNET*

IO som ikke lenger kan få barn , går til spørsmål 14 (Dvs de som har svart at de ikke kan få barn på spørsmål 10c eller 10e).

11c1 Vet du om dette multivitaminpreparatet inneholder folat?

- JA*
- NEI*
- VET IKKE*

12a. Vil du ved et eventuelt fremtidig svangerskap følge anbefalingen om å spise mer frukt/grønnsaker og grove brød/kornvarer?

Ikke lese opp svaralternativer

- JA* → Gå til spørsmål 12b
- NEI* → Gå til spørsmål 12b
- ØNSKER IKKE Å FÅ (FLERE) BARN/ UAKTUELL PROBLEMSTILLING* → Gå til spørsmål 14
- KAN IKKE BLI GRAVID* → Gå til spørsmål 14
- VET IKKE* → Gå til spørsmål 12b

12b. Vil du ved et eventuelt fremtidig svangerskap følge anbefalingen om å ta folattabletter siste måned før graviditet og i de første månedene av svangerskapet?

Ikke lese opp svaralternativer

- JA* → Gå til spørsmål 13a
- NEI* → Gå til spørsmål 12c
- ØNSKER IKKE Å FÅ (FLERE) BARN/ UAKTUELL PROBLEMSTILLING* → Gå til spørsmål 14
- KAN IKKE BLI GRAVID* → Gå til spørsmål 14

12c Hvorfor vil du ikke følge disse anbefalingene?

Svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt. Åpne for flere avgitte svar

- KOSTHOLDET DEKKER KROPPENS BEHOV
- TROR VITAMINTILSKUDD KAN VÆRE FARLIG
- IKKE VERDT BRYDERIET
- FOR DYRT
- MOTSTRIDENDE FORSKNINGSRISULTATER
- GLEMMER Å TA DISSE TABLETTENE
- NESTE ÅR ER DET KANSKJE FARLIG Å TA DISSE TABLETTENE
- ER ALLERGISK
- VANSKELIG Å FÅ TAK I DISSE TABLETTENE
- LIKER IKKE Å TA PILLER/ TABLETTER
- ANNET
- VET IKKE →Gå til spørsmål 13a

De øvrige går til spørsmål 14.

13a. Ønsker du at det skal bli gitt mer informasjon om folat og graviditet?

- JA
- NEI →Gå til spørsmål 14
- VET IKKE →Gå til spørsmål 14

*13b Hvordan vil du foretrekke å få slik informasjon:

SVARALTERNATIVER KAN LESES OPP FOR IO DERSOM DET ER BEHOV FOR DET.
DERSOM IO VIL HA INFORMASJON FRA HELSEPERSONELL MÅ DET SPESIFISERES HVILKE TYPE
HELSEPERSONELL DET ØNSKES INFORMASJON FRA.

- fra lege
- fra helsesøster
- fra jordmor
- fra gynekolog
- fra annet helsepersonell →Spesifiser hvordan IO foretrekker å få slik informasjon
- i en folder på apotek, legekontor, helsestasjon
- gjennom redaksjonell omtale i aviser(ikke annonser eller reklame)
- gjennom ukepresse(ikke annonser eller reklame)
- gjennom annonser eller reklame i aviser/ukepresse
- gjennom reklame på tv eller kino
- folder sendt hjem i posten
- internett
- trafikkreklame
- undervisning, skole
- familie/kjente/venner
- annet-Spesifiser hvordan IO foretrekker å få slik informasjon.

Helt til slutt skal vi stille en del spørsmål om utdanning, yrke og inntekt.

***14. Hva er din høyeste fullførte utdanning?**

Her skal det kun krysses av for et alternativ

Svaralternativene kan leses opp dersom det er behov for det.

- grunnskole eller folkeskole/framhaldsskole*
- 3 årig videregående ved allmennfaglig linje / gymnas*
- videregående skole ved yrkesfaglig linje / yrkesskole*
- fagbrev*
- delvis fullført videregående*
- folkehøgskole*
- cand.mag ved universitet*
- hovedfag / embetsstudiet ved universitet*
- annet*
- ikke fullført grunnskole*

***15a Hvilken av de følgende beskrivelser passer best for deg?**

Les opp alternativene.

Vi er her ute etter hovedbeskjeftigelse. Dersom en student har deltidsjobb ved siden av studiene, er studier hovedbeskjeftigelse, dersom ikke jobben tar lengre tid enn studiene. Vi er ute etter hovedbeskjeftigelse den uken respondenten blir intervjuet. Når det gjelder hjemmearbeidende, må personen selv ha valgt å være hjemmearbeidende for at vi skal krysse av her. Er personen hovedsakelig hjemmearbeidende på grunn av arbeidsledighet, undersyssetting eller arbeidsuførhet, skal personen oppføres på et av de sistnevnte alternativer.

- Yrkesaktiv 30 timer pr. uke eller mer*
- Yrkesaktiv mindre enn 30 timer pr. uke*
- Student eller skoleelev →Gå til spørsmål 15c*
- Uførepensjonist →Gå til spørsmål 15c*
- Under medisinsk eller yrkesrettet attføring →Gå til spørsmål 15c*
- Arbeidsledig →Gå til spørsmål 15c*
- Hjemmearbeidende →Gå til spørsmål 15c*
- Annet →Gå til spørsmål 15c*

***15b. Hva er ditt hovedyrke?**

Bestem yrke ved å gi en så presis yrkeskode som mulig

(Her ligger ssb's yrkesregister inne og kommer automatiske opp for intervjuer. [Den firesifrede yrkeskoden blir etter datainnsamlingen kodet om slik at IO's svar er i overensstemmelse med svaralternativene fra 1998])

***15c Hva var husholdningens samlede brutto årsinntekt i 1997? Her tenker vi på hele husholdningen, og ikke bare din egen lønnsinntekt. Ta også med eventuell barnetrygd.**

- INGEN INNTEKT*
- UNDER 100.000*
- 100.000-149.000*
- 150.000-199.000*
- 200.000-249.000*
- 250.000-349.000*
- 350.000-499.000*
- 500.000 OG OVER*
- VIL IKKE SVARE*

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2000/77 P.O. Lande og J. Kittelsen: Forbruksundersøkinga 2000. Innlasting/Innsjekking: Brukardokumentasjon. 17s.
- 2000/78 J. Fosen, A.K. Johnsen og G. Røyne: Frafall blant innvandrere. En undersøkelse av frafall i Utdanningsundersøkelsen 1999 og i valgundersøkelser blant innvandrere. 53s.
- 2000/79 J. Kittelsen og P.O. Lande: OPPSLAG - Forbruksundersøkelsen. Brukerdokumentasjon. 39s.
- 2000/80 J. Kittelsen og P. O. Lande: Forbruksundersøkinga 2000. Systemdokumentasjon. 156s.
- 2000/81 J.T. Lind: Testing av stokastiske individuelle effekter i paneldatamodeller. 17s.
- 2001/2 D.Q. Pham: Innføring i tidsserier - sesongjustering og X-12-AMIRA. 110s.
- 2001/3 O. Rognstad: Eiendomsomsetning. Dokumentasjon av datagrunnlag og bearbeidingsrutine. 72s.
- 2001/4 T. Nøtnæs: Innføring i kognitiv kartlegging. 20s.
- 2001/5 T. Bye, M. Hansen og B. Strøm: Hvordan framskrive utslipp av klimagasser? 16s.
- 2001/6 A. Langørger og R. Aaberge: KOM-MODE II estimert på data for 1998. 16s.
- 2001/7 B.R. Joneid og J. Lajord: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport. Stønader til enslig forsørger. 1992-1999. 39s.
- 2001/8 T. Karlsen, E. Karstensen og E. Evensen: Beregningsrutiner og teknisk programstruktur for fylkesfordelt nasjonalregnskap. 27s.
- 2001/9 L. Rognstad, N.M. Stølen, T. Jakobsen og P. Schønning: Regional statistikk og analyse - strategi og prioriteringer. 45s.
- 2001/10 A. Akselsen og B.R. Joneid: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport. Pensjoner. Grunn- og hjelpestønader. 1992-1998. 94s.
- 2001/11 B. Mathisen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 1999. 34s.
- 2001/12 A. Rognan og N. Barrabés: NUS2000. Dokumentasjonsrapport. 36s.
- 2001/13 K.I. Bøe, J. Johansen og Ø. Sivertstøl: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport. Attføringspenger, 1992-1998. 88s.
- 2001/14 O. Klungøy: Ekstremverdimodell for industrinæringenes investeringer i 90-årene. 30s.
- 2001/15 O. Klungøy: Markovkjede Monte Carlo i varianstkomponentmodell for sysselsettingsdata. 30s.
- 2001/16 M. Bråthen og T. Pedersen: Tilpasning på arbeidsmarkedet for personer som går ut av status som yrkeshemmet i SOFA- søkerregisteret - 1998. 27s.
- 2001/17 T. Martinsen: Statistikk over energibruk i Statistisk sentralbyrå - evaluering, brukerbehov og forutsetninger. 87s.
- 2001/18 L. Vågane: Undersøkelse om holdninger til frukt- og grøntabonnement blant foreldre med barn i grunnskolen. Dokumentasjonsrapport. 26s.
- 2001/19 H. Madsen og A. Langørger: Anslag over antall etterspørere av grunnskoleopplæring for voksne. 23s.
- 2001/20 B. Indahl, D.E. Sommervoll og J. Aasness: Virkninger på forbruksmønster, levestandard og klimagassutslipp av endringer i konsumentpriser. 27s.
- 2001/21 A. Barstad: På vei mot det gode samfunn? Utredning til Finansdepartementet i forbindelse med arbeidet med nytt Langtidsprogram, 2002-2005. 363s.
- 2001/23 L. Østby: Beskrivelse av nyankomne flykningers vei inn i det norske samfunnet. Notat til Lovutvalget som skal utrede og lage forslag til lovgivning om stønad for nyankomne innvandrere. 32s.
- 2001/24 T. Nøtnæs: Innføring i bruk av fokusgrupper. 22s.